

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
สารบัญ	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ฐ
สารบัญตาราง	ฑ
สารบัญแผนที่	ฒ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	9
1.3 ขอบเขตในการศึกษา	9
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษา	11
1.5 กรอบแนวความคิด	13
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ทฤษฎีนิเวศวิทยามนุษย์และการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์	14
2.2 แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน	21
2.3 แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่น	25
2.4 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม	30
- การเรียนรู้	36
- การปรับตัว	39
2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 การศึกษาเอกสาร	47
3.2 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในสนาม (การสำรวจชุมชน)	48
3.3 การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
3.5 การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ตอนที่ 1 บริบทของชุมชน	
1.1 ประวัติความเป็นมา	54
1.2 ลักษณะทางกายภาพและนิเวศวิทยาของชุมชน	63
1.3 ลักษณะทางประชากร	85
1.4 ระบบเศรษฐกิจ	87
1.5 ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม	91
ตอนที่ 2 พลวัตของการดำรงชีวิตที่สัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนชาวแพ	
2.1 การเปลี่ยนแปลง	
2.1.1 ยุคประมงพื้นบ้าน (พ.ศ. 2475 - 2500)	105
2.1.1.1 ระบบการผลิต การบริโภค และเทคโนโลยีการผลิต	105
2.1.1.2 ระบบคุณค่า ความเชื่อ	111
2.1.1.3 ระบบความสัมพันธ์	116
2.1.2 ยุคประมงพาณิชย์ (พ.ศ. 2500 - 2535)	
2.1.2.1 ระบบการผลิต การบริโภค และเทคโนโลยีการผลิต	119
2.1.2.2 ระบบคุณค่า ความเชื่อ	129
2.1.2.3 ระบบความสัมพันธ์	131
2.1.3 ยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2535 - ปัจจุบัน)	
2.1.3.1 ระบบการผลิต การบริโภค และเทคโนโลยีการผลิต	134
2.1.3.2 ระบบคุณค่า ความเชื่อ	148
2.1.3.3 ระบบความสัมพันธ์	152
2.2 การปรับตัวของชุมชนชาวแพ	156
2.2.1 การปรับตัวของครอบครัวที่มีความแตกต่างทางฐานะ	157
2.2.1.1 กลุ่มครอบครัวฐานะดี	159
2.2.1.2 กลุ่มครอบครัวฐานะปานกลาง	162
2.2.1.3 กลุ่มครอบครัวฐานะยากจน	165

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนชาวแพ	
4.1 การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรของชุมชน	196
4.2 เทคโนโลยีการผลิต	198
4.3 กระบวนการเรียนรู้	199
4.4 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง	200
4.5 พื้นฐานวัฒนธรรมเดิม	200
4.6 การสื่อสารและการคมนาคม	201
4.7 การกระทำจากองค์กรรัฐ	202
4.8 ผู้นำจากภาครัฐ	204
4.9 การเคลื่อนย้ายประชากรวัยแรงงาน	205
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุป	207
5.2 อภิปรายผล	212
5.3 ข้อเสนอแนะ	220
บรรณานุกรม	223
ภาคผนวก ก ประกาศกระทรวงเกษตร	235
ข รายชื่อคณะกรรมการกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนลุ่มแม่น้ำสะแกกรัง	236
ค แพ	238
ประวัติผู้เขียน	241

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ		หน้า
1	แบบจำลองการตั้งถิ่นฐานมนุษย์เชิงระบบนิเวศ	17
2	แบบร่างความคิดพื้นฐาน(เชิงสังเคราะห์)เชื่อมโยงสังเคราะห์ ความคิดพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านของเอนก นากะบุตร	25
3	ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงของสังคมตามความคิดของทศยา สุวรรณชฎ	36
4	พลวัตของชุมชนชาวแพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	46
5	ที่ตั้งและระบบการทำงานของบ่อบำบัดน้ำเสีย	73
6	วงจรวิถีชีวิตในรอบปีของชุมชนชาวแพยุคประมงพื้นบ้าน	107
7	ระบบการเลี้ยงปลาแรดในยุคประมงพาณิชย์	124
8	วงจรการผลิตปลาแรดในระยะแรก	125
9	วงจรวิถีชีวิตในรอบปีของชุมชนชาวแพยุคประมงพาณิชย์	128
10	รูปแบบการเพาะเลี้ยงปลาแรดของชาวแพในยุคปัจจุบัน	139
11	วงจรวิถีชีวิตในรอบปีของชุมชนชาวแพในยุคปัจจุบัน	148
12	กระบวนการเกิดภูมิปัญญา	219

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	เปรียบเทียบการศึกษาในระบบโรงเรียนกับระบบการเรียนรู้ของชุมชน	39
2	ผลการตรวจน้ำภาคสนาม (ค่า D.O.) ในแม่น้ำสายหลักของจังหวัดอุทัยธานี ปี 2544	76
3	ผลการตรวจน้ำภาคสนาม (ค่า D.O.) ในแม่น้ำสายหลักของจังหวัดอุทัยธานี ปี 2545	77
4	แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนเรือนแพในเขตเทศบาล	86
5	แสดงโครงสร้างประชากรชุมชนชาวแพ	86
6	แสดงการจำแนกเพศประชากรชุมชนชาวแพ	86
7	แสดงกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน	94
8	ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงปลาแรด	125
9	กรณีศึกษารูปแบบการปรับตัวของชุมชนชาวแพ	168
10	การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนชาวแพ (ระบบการผลิต การบริโภค เทคโนโลยีการผลิต)	209
11	การเปลี่ยนแปลงระบบคุณค่า/ความเชื่อ/ความสัมพันธ์ ของชุมชนชาวแพ	210

สารบัญแผนที่

แผนที่		หน้า
1	แสดงที่ตั้งเมืองอุทัยเก่า	57
2	แสดงลักษณะทางกายภาพของแม่น้ำสะแกกรัง	65
3	แสดงพื้นที่ศึกษา	66

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University